Kmetijſke in rokodélſke novize.

Na ſvetlobo dane od z. k. kmetijſke drushbe.

№ 10. *V frédo 6. kimoveza.* **1843.**

☞ Te novize pridejo vſako frédo na dvéh zhetertnih liſtih v Ljubljani na ſvitlo. Plazhujejo ſe v piſarnizi z. k. kmetijſke drushbe v hiſhi 195 v Salendrovi ulizi bliso Brega; sa Ljubljano in sa tiſte, ki jih ne dobivajo po póſhti, sa zélo leto s 2 fl., — sa pol leta s 1 fl.; prejemljejo ſe pa pri natiſkovavzu na Bregu Nr. 190. Po poſhti veljajo sa zelo leto 2 fl. 30 kr., — sa pol léta 1 fl. 15 kr. Po vſih z. k. poſhtah ſe snajo dobiti.

Nóvim Slovénſkim novizam!

Dobro jutro! Bog te, ſprim' daníza!
Si vondèr she enkrat saſijala,
De Slovénſka ſe sbudi modriza,
In ne bode vedno terdno ſpala?

Dolgo vſi Slovénzi hrepeneli
Po sheljeni têbi ſo vodnízi, [1])
Meſze, tjedne, dneve, ure, ſhteli, —
Up ſvoj ſpolnjen vidijo v reſnizi.

Kmetu, rokodelzu ti ſvetíla
Per ſtanú njij [2]) rasnih opravílih;
Mu kasala pota boſh, pravila [3])
Per ſhtevílu njega dél obílih:

Nógradniku ſnáshiti, ſaditi,
Bóljſhati, poshlahtnovati terte;
Pléti, okopávati, koliti, [4])
Oshivljáti nógrade saterte

Vſazimu boſh ſvétovala svéſto,
Stan polájſhati ſi marſkdej ſítin;
Se poſtaviti na bolji méſto,
Bodi mosh ſi tudi she ſlavítin.

Kmétizhi! sbudite ſe is ſpanja!
Rokodelzi, obertniki tudi,
Glejte! sárija tàmò odganja,
Vſak sa nóvim, boljim ſe potrúdi!

Sa sornízo to sveſtó hodíte,
In mèglè nozh sad bi ſtala goſte;
Svita, luzhi njene ſe dershite, —
Prave sgréſhili ſtèsè ne boſte.

Krájnizhan.

Pojaſnjenje.

[1]) to je: ki vodi.
[2]) Kje ſe ſliſhi u deshèli 2. in 4. dualſki padesh nju, nji, tudi med ljudſtvam? Kar jes morem vediti, nikjer. Sliſhi ſe pa na viſózim Gorenſkim (okoli Radolze) natánko njij, njíji, tudi zlo njíju, njíjo, kader ta beſéda ſama (abſolu) ſtojí: kakor njij ſtan, njij glava, njij ſvèt, zhiga je ta dnar? njíju, njíjo.
[3]) pravílo, ali regelza.
[4]) koliti, ali u nógrad kôle, kolevjè saſajati.

Nauk,

kakó shido perdelováti, ali nauk, kakó murve ſaditi in shidne zherve ali goſénze srediti.

Ljubi moj kmet! Po tem, ko ſi v ſpomladi polje obſejal, nograde obdelal, imaſh od ſ. Florjana do kréſa lép zhaſ, ki ga ne moreſh sa nizh boljſhiga oberniti, kakor shidne goſénze paſti in shido perdelovati, kar ſe ravno v tem zhaſu da ſtoriti, ter sató:

1. Ker ti to velik dobizhek obéta.

2. Ker to délo nizh teshko ni, poſebno perve tjédne, ko ſo zhervizhi ſhe bolj majhni, ampak ſhe le sadnje 14 dni, ko she vezhi sraſtejo; sakaj okoli 30 dni terpí vſe to délo in nizh vezh ne.

3. Ker ti sató skorej ni tréba nizh dnarjev potroſhati, rasun kakſhne krajzerje sa zhervno ſéme.

4. Ker shido prez lahko prodaſh in imaſh

v 6 — 7 tédnih she dnarje v moſhnji sa ſvojo pridno ſkerb, kar ſe per vinu in shitu ne sgodí, ki ſe doſtikrat teshko in ſlabo prodá.

5. Ker velíko vezh dnarjev s tem v kratkim perdobiſh, kakor sa ktero rezh bodi, in kakor tvoj ſoſed, ki ima morebiti boljſhi njive, zhe ſi v teh 30 dnéh priden in shidne goſénze prav ſkerbno paſeſh.

6. Ker vſe to delo tvoja shena, kaka ſtara mati in otrozi opravijo, in dobiſh is téga lahko vſe, kar ti je sa davke, zhevle in ſol potreba.

7. Ker ti ni tréba od tega perdelka ne deſetíne ne gorſhine opravljati, in ti murve vezh dajo, kakor vſe drugo ſadje, ki ga imaſh.

8. Ker ti tvojiga perdelka, zhe kolikaj varujeſh, ne more lahko kaj vseti, kar ſe pa na polji in v nogradih lahko sgodí.

Zhe pa hozheſh shidne zherve srediti in shido perdelati, moraſh ſkerbeti

a. sa potrébno paſho, to je, sa doſti murv, kterih perje je paſha sa shidne goſenze ali zherve.

b. sa kozho ſvetlo, ſuho in zhedno.

d. sveſto takó, kakor ti bom povédal, zherve rediti, in v vſim ravnati ſe.

Poſkuſhnja v nemſhkim Gradzu, v Ljubljani in ſem ter tje v nemſhkih deshelah je pokasala, de ſe tudi v naſhih krajih da lépa in terdna shida perdelati, to je, povſod, kjer murve raſti hozhejo. Murve pa tudi v naſhi desheli ſkoraj povſod rade raſtejo.

Shida je laſhke in franzoſke deshele obogatila; tudi vaſ bi, zhe bi jo perdelováti snali, in kar ſhe ne snamo, hotli nauzhiti ſe.

Zhe premiſlimo, koliko dnarjev gre sa shido is naſhe v ptuje deshele, in pa lép dobizhek, ki ſkorej nizh ne koſhtá, in ki ſe v 30 dnéh lahko dobí, naſ mora mikati téga perdelka lotiti ſe. Kar toliko drusih samore, sakaj bi mi nè?

Pa pravijo: „Lotili bi ſe, ako bi murve she eno leto sraſtle.“ Ali na Laſhkim in Franzoſkim in v drusih deshelah, kjer shido perdeljujejo, tudi eno leto niſo sraſtle, in tudi v naſhih krajih nogradi in drugo ſadno drevje v enim letu ne doraſte; pa priden kmet vender nograde in drugo ſadno drevje ſadi in kmalo ſad dozhaka. Perje ima vender vſaj murva prej, ko drevje ſad, in is ſkuſhnje vemo, de murva prav oſkerbljena hitrej raſte, ko drugo drevje. Imamo murve, ki ſo is ſemena sraſtle, poshlahtnjene, ſhe niſo 7 lét ſtare, in ſo debeljſhi ko tvoja noga in she zhes 5 ſeshenov viſoke.

De ſe pa k temu ravno takó lahkimu kakor dobizhka polnimu delu, ki ga otrozi, ſtare shene in nadloshni in drusiga dela nesmoshni ljudjé lahko opravijo, vnamemo, ſe pové, de ſe od kake frédne murve, ktera 150 ℔. perja da, 3000 shidnih zhervov sredi, ki 10 ℔. galete ali jajzhik dajo, in sa vſak funt dobre galete ali shidnih jajzhik dobiſh lahko 40, 45 kr. ali pa zlo 1 gl. Po tem takim da ena ſama taka murva 6 — 10 gl. gotoviga dobizhka, kar nobeno drugo dervo eno léto in poſebno v 30 dneh ne dá.

Prejemite tadej nauk, kakó ſe da shida perdelovati in sh-njo velik dobizhek v kratkim ſtoriti. Govorjenje bo I. od murv,
II. od reje shidnih zhervov ali goſenz,
III. od ravnanja s shido.

(Dalje ſledí.)

KMETIJSKA SHOLA.

(Na dalje.)

Pervo nedeljo.

Dobro jutro ſoſed! ſte ſliſhali, kaj je pretekel teden ſtaraſhina is noviz nam perpovedoval. Veſelje je bilo poſluſhati, kar nam je per kmetovanju vediti. V nedeljo vam bom ſhe kaj vezh od tega bral, rezhe ſtaraſhina. Nato ſe je veliko naſ is vaſi ſoſhlo, ter sazhel je:

I. Kakó laſtnoſti semlje posnavati?

Navod.

Ljubi kmet! Preden drevo v semljo saſtaviſh, moraſh posnati semljo, ktero hozheſh preorati, moraſh vediti, kako bi jo nar bolj obdelal, kter ſad bi ti nar gotovſhi snal doneſti. Ravno tako je treba vediti, kakſhen srak ali luft, kakſhni vetrovi ali vremena ſo po kraju navadni, ktéri od teh bi ſadeshu koriſtni, kteri ſhkodljivi bili.

Ako srak ſadeshu ali shivali neſlushi, nobeno ne porata. Sadeſh pije po lepenju ali po perju srazhje v ſé, ktero ſok poganja, in ſadeſh redi. Sraven tega srak veliko perpomore, de ſe gnoj v semlji bolj pogodí in raspuſtí.

Is tega bosh rasumel, sakaj de je dobro semljo preoravati, drobiti in obdelovati jo.

Slo potrebna je toplota ſadeshu. Kadar v pomladi ſolnze gorkó poſiva, veſ prirod koj oshivi, ſad ſe sazhne rasraſhati; ko ſe pa gorkota vmakne, in mras naſtopi, vſa raſt saſtane.

Nar bolj potrebna sa raſt je mokrota. Gnoj ſe od mokrote pogodí in rasdelí po semlji, ter ſadeſh po koreninah gnojnino v ſé poſerka.

Mozhirnoſt odvrazhuje od semlje preobílno toploto, satorej ſe mozhirna semlja mersla semlja imenuje. Tudi ſvitlobo mora ſadeſh imeti, de od nje farbo, diſhavo in okuſ dobi, de ſe tudi dosóri; to ſleherni kmet ve, de med goſto detelo in graſhizo plevel ne sashêne, ker ſvitlobe nima.

Navadni srak ali luft v kraju ſe ſhe bolj saſtopno s letémi beſedami raslozhi: gorko,

merslo, mehko ojſtro, ſuho, mokro vreme. Po Slovenſkim ſo mnogotere laſtnoſti srazhja, ktere ſe po teh le peternih ſtopnjah dajo raslozhiti.

1. kolikor viſhji nad morjam, toliko merslejſhi je kraj, in toliko krajſhi poletje je; satorej je gorenſka in koroſhka ſtran merslejſhi in ojſtrejſhi, kakor Vipavſka dolina, dolenſka in doljno-ſhtajerſka ſtran; kakor je Tershaſhko, Goriſhko, Zhiſhko, Horvaſhko in Dalmazija, kjer vinſka terta raſte, kjer druge mehkotne, tudi shlahtne selſha dobro poratajo, kterih v gornih krajih ne perdelujejo.

2. kolikor dalje proti ſolnzu, toliko gorkejſhi je kraj, rasun zhe je na hribih; kolikor viſhji pod oſoje, toliko merslejſhi je.

3. kamor je obernen, ali kamor mají ſvet. Po ſolzhnih breshinah je toplota mozhnejſhi; satorej po takih bolj vino perdelujejo, kakor pa po oſojnizah. Dobra je ilovnata semlja, ako nekoliko proti ſolnzu mají; ſlabſhi je peſhena semlja, ako tako mají, ker ſe od ſolnza prevezh pregreje, de mokrotnoſt pre hitro sgine. Na breshni oſojnizi osimina rada posebe, in jo ſreſh poterga.

4. V krajih, kjer ſo jeseri, ali druge velike vodé, je sima mehkejſhi, poletje pa hladnejſhi; ſploh pa ſo taki kraji mokrotni. Poleg velizih vodá koj ſpomlad in posno jeſén ſlana mori. Ker ſe vodé pozhaſi odtekajo, megla polega, satorej vezhkrat ſhkodljiva roſa pada.

5. V krajih bliso gorá, gojsdov in ſneshnikov ſe ſpomlad toplota in mras naglo ſpremenujeta; to le ſadeshu ſhkodje. Po takih krajih vezh deshuje, kakor po velikih ravnih.

Dobro je sa kraje pod gorami in per gojsdih, kjer ſo savetje.

Po le teh peternih raslozhkih navadniga srazhja, ſe dajo ſlovenſke deshele, kar kmetijſko obdelovanje in perdelovanje sadene, ſpet v trojne poſebne ſtopnje krajov resdeliti; namrezh:

1. V tople kraje, kjer vinſka terta raſte, kjer vſe mehkotne ali shlahtnejſhi selſha, sraven teh tudi ſadje, in shito perdelujejo.

2. V kraje ſredne toplote, kjer ſizer ſadje in shito porata, vinſka terta pa ne raſte.

3. V mersle kraje, kjer s ſadjem she nizh kaj ni, shita pa ſhe nekaj perdeljujejo; kjer je sima dolga, in veliko ſnega pade.

Semlje ſo ſe nekdaj is gorá po nishavah raslesle. Od sazhetka ſveta je velika povodnja goré rasmozhila, potem ſe je kamnje od vrozhine in mrasa pregnano sazhelo rasſhibravati, drobiti, in ſe je polagama sperſtenilo. She dan danaſhen ſe kamnite goré ravno na to visho perſtenijo. Veliko deshvanje gore vedno ſpéra, vode in potoki perſt v doline plavajo, semlja, ktero orjemo ali obdélujemo, ſe je v zhaſu s mnogoterim odgnitjam od shival, selſh in drugih raſtlin pomeſhala, in je tako rodovitna poſtala. Veliko takih semljá je v njive podelanih, veliko jih je ſhe, ki le divji ſad po njih raſte. Dobro in koriſtno sa kmetovanje je tadej vediti, kako in s kóm ſo vſe ſorte semlje is perviga nameſhane, kako ſe mora letá smeſ popravljati in perpravljati, de bo temu ali unimu ſadu ſlushila.

(Dalje ſledi.)

Zerkve na Krajnſkim.

Pri ſ. Petri v Ljubljani ſo k prasniku ſvetih apoſteljnov Petra in Pavla letoſi poſtavili nov tabernakel, kteri v naſhi ſhkofii po ſvoji vrednoſti in po mojſtrovſkim delu, sunaj marmoroviga tabernakelna pri ſ. Jakobu v Ljubljani, nima lahko para, in zhes dva tavshent goldinarjov veljá. Obrasil in is mezeſnoviga leſa sdelal ga je v podobi oſem zhevljev viſoke, na oſmih ſtebrih jonifhkiga reda ſtojezhe kúple Matevsh Tomiz, podóbar v Shent-Vidu nad Ljubljano, in vſiga od ſpredej s tompakam od sadej pa s meſingam, obojim v ognji poslazhenim, preblekil, kapitele is meſinga vlil in poslatil Matevsh Schreiner, paſár (girtlar) v Ljubljani. Sadej je ta latinſki napiſ vſekan: „Pod Antonam Alojsiam, ſhkoſam in knesam, Matevsham Svetlizhizh fajmoſhtram, Silveſtram Homan in Mihelam Ambrosh, kljuzharjama, ga je sdelal Matevsh Tomiz, preblekil in poslatil Matevsh Schreiner v letu 1843.“ Obeh mojſtrov delo vſi umetni in na take dela saſtopni moshje hvalijo.

Istroſhke sa tabernakel in sa preslazhenje vélziga gipſaniga altarja, ktero delo je Ferdinand Mazhek, slatar v Ljubljani, prevsel in lepo sdelal, ſo preſkerbeli s pomozhjo nekterih drusih dobrotnikov farmani ſami. Tako je zerkev ſ. Petra ena nar lepſhih in prijasniſhih zerkev Ljubljanſkiga meſta, po podobi zerkve ſ. Petra v Rimu sidana in lepo smalana, ſkos hvale vredno ſkerb goſpodov fajmoſhtra in kljuzharjov ſpet imenitno olepſhana, in more vſakimu domazhimu in ptujimu obiſkavzu dopaſti, ker ſe ſme rêzhi, de marſiktero imenitno meſto nima tako lepe zerkve.

Sploh govoriti ſe bo tudi teshko najdila deshela, kjer bi ljudjé sa veliko in lepih zerkev toliko veſelja imeli in toliko ſtorili, kakor na Krajnſkim. To prizha sa njih dobriga duha in sa njih dobro voljo ſvoje zerkve, kolikor je mogozhe, olepſhati. Zhe ſe per vſim tém ſemtertje najde kaka zerkev, ktera saſtopnim in umetnim moshem nozhe s vſim dopaſti, tega niſo ſami plazhvavzi, ampak vezhi del le delavzi krivi, kteri ſvojiga dela ne saſtopijo. Nad sidarji in njih polirji ſe, kar njih delo sadene, ſhe nimamo ravno toliko pritoshiti; sakaj oni sidajo vezhidel po planu, kteriga morajo poprej goſpoſka in na to umetni moshjé poterditi. Veliko vezh pravize pa imamo ſe pritoshiti nad tiſtimi delavzi, kteri notrajno zerkvéno orodje, altarje, ſtole, prishnize, ſpovednize, sakriſtijſke omare i. t. d. delajo; sakaj te rezhi ſo po nekterih zerkvah, deſiravno morebiti drago plazhane, vender ſkashene, ne toliko savoljo ſlabiga, kakor savoljo nesaſtopniga déla.

Nam ſe sdi, de bi ne bilo nepotrebno v teh novizah kljuzharjov in drusih zerkvenih mosh nekoliko poduzhiti, kako naj takrat, kadar ſe v njih zerkvi kaj noviga déla, ſkerbé, de bo to, kar ſe naredi, sareſ lepo, de bo vſim ljudém, to je kmetam in drugim saſtopnim in umetnim moshem uſhezh; de ſe tudi sa zerkvéne rezhi dnar ne bo po nepotrebnim ali po neſpametnim troſil. Pred vſim drugim ſe nam sdi, de je treba govoriti od podobarſkiga ali piltavarſkiga déla.

(Dalje ſledi.)

Domazha ſkuſhnja.

(Is Rupe na Goréńſkim:) Na Rupi, bliso Krajna, ſo nekteri kmetji komaj ajdo poſjali, ſe je po velikim

deshju po njivah taka ſkorja naredila, de ajda, tako rekozh sabita, raſti sazhéti ni mógla. Vſi ſo puſtili ajdo in njive, kakorſhne ſo bile; — nék umen mósh jé pa prevdaril, de ſkosi terdo ſkorjo ajda pognati ne more. Kaj je ſtoril? Deſi je ravno ajda she kal naredila, je vunder ſhe enkrat njivo preoral in prevlékel in veſelje imá, de njegova ajda na zelim Rupniſhkim polju nar lépſhi ſtoji; druge ſo pa ſlabe in redke. —

Zhe tudi to ravnanje nizh noviga ni, pa je vunder veliko kmetov, ki ne vejo, de je gotovo dobro in v mnosih ſkuſhnjah vterjeno, de ſe njive po ſetvi, zhe desh vſjano shito sapêre in ſe po tem v vrozhini ſkorja po polju naredi, preorjejo ali ſaj prevlézhejo.

Nékaj sa ſtrojbarje.

‚Strojbarjem, kersnarjem in tiſtim, ki ſe s ſtrojbarſkimi in kersnarſkimi rezhmi pezhajo in ſe vezhji del ſmerekoviga lubja in jeshiz poſlushijo, samorem is ſvoje ſkuſhnje povedati, de ni ſamo ſmerekovo lubje, temuzh tudi verbovo sa zhreſlo dobro. Verb veliko in urno ob vodàh in na mokrim ſvetu sraſte, ktere v butarah s lubjem vred sa kurjavo imajo; tudi jerbaſe in pletenize is njih pletó; pa lubja od mladik ne porajtajo in ſhkóda je, de to ljudjé is némar puſhajo. Ne le lubje od debla, temuzh tudi od mladik in perje je dobro sa ſtroj, zhe ſe ob takim zhaſu napravlja in poſpravlja, ko ſe ſhe ni zhiſto isſhuſhilo.

Sa bolj debelo uſnje da tudi mezeſnjevo lubje dobro zhreſlo; pa takrat, kadar ima nar vezh ſoka v ſebi, ga nar menj porajtajo. Opomniti ſe pa mora, de je ſamo vnotrajna ſtran tega lubja slaſti, kakor vſaziga ſploh, sa ſtrojbo pripravna; unajne hraſte ſe morajo, dokler ſhe lubje ni rasſekano, odſtergati.

Tudi bresovo lubje je dobro, slaſti sa terdnejſhi uſnje. Smerekovi ſtershi in lupine od divjiga koſtanja ſo tudi dobri, in teſhko ni, jih veliko nabrati, ker ſe lahko klatiti dajo, kadar dosorijo. Sa temi pa hraſtovje s ſvojo ſkorjo, s mladikami in s perjem vſe dá, kar je sa ſtrojbo dobriga uſnja tréba.

Kako ſe is tega ali uniga lubja od imenovanih dervéſ zhreſlo pripravlja, ſe vſak lahko poduzhi, in s veſeljem ſim pripravljen ali v piſmih ali pa s beſedo vſaziga poduzhiti. She v letu 1826 v meſzu roshniga zvéta ſim od tega v Dunajſkih novizah piſal in ſtrojbarji v moji ſoſéſki ſo po ſrezhi tako ſtorili. Od takrat ſim s pomozhjo kmetov ſvojih blishnih krajev to rezh tako daljezh dognal, de mi ſadaj hraſtoviga in verboviga lubja toliko pripeljejo, de 20 do 25 tavshent teletnjin v letu vſtrojim. Zhe bi ſe v vezh krajih naſhiga zeſarſtva taziga boljſhiga lubja sa zhréſlo poſlushili, bi ſe tudi uſnje kmalo poboljſhalo in kmalo bi naſhi ſtrojbarji unajnim kóſ bili.

J. Javernik,
vlaſtnik ſtrojbarſke fabrike v Wilchelmsburgu v Avſtrii.

Zoperniza.

Pred vezh létmi ſe je bila mlada vidova is Kraſa na Pivko omoshila in priſhla v neko vaſ ne slo daljezh od Poſtojne na terdo kmetijo. Na Kraſu je od ſtarih zhaſov navada bila na ſpomlad vſe shita opleti in Kraſhovke ſo od nekdaj sa pridne plevize iméli; sakaj nobena ni per tem delu pozhenila, kar sa gerdó dershé, temuzh ſkluzheno perpognjena ga je zhverſto opravila. Tudi je kraſhka pſheniza v dobroti in zeni banaſhki enako ſhteta. V Kraju pa, kamor je bila mlada vidova perpeljana, ni bilo navade shita plèti. Njo je ſerze bolelo in milo ſe ji je ſtorilo, kadar je vidila, de plevel shita preráſva in mori. Terdno je ſklenila po ſvoji domazhi ſhegi shita opleti. Od ſvojih domazhih opravil in hiſhniga dela ſe je po urah otergovala, poſebno v jutru sgodaj, in je vſe ſvoje shita oplela. V kratkim zhaſu ſo sazhele nje popred blede shita ſ-zhernevati k nje velikimu poveſeljenju, in ker je to od leta do leta ſtorila, ſo ſe nje shita ozhitno v raſtvi, v klaſji in sernji od vſih drusih raslozhile. Nje ſoſedinje, bodiſi, de ſo bile nevoljne noviga dela, ktero jim je bila pokasala, ali bodiſi, de ſo ji bile nevoſhljive savolj njenih lepſhih perdelkov, ali pa de ſo hotle le po shenſko nad njo ſi ſvoje jesike bruſiti, — ſo jo zopernizo imenovale. „Na zopernije ſe mora saſtopiti“ ſo rekle med ſeboj, ker sna ſtoriti, de ſo nje shita lepſhi od vſih drusih shit. Oh, de bi vender vſe Krajnize, de bi vſe Slovenke po zeli Iliriji take zopernize poſtale! koliko vezh in zhiſtejſhiga in lepſhiga shita bi ſe perdelovalo! ko bi ga ſlednja Ilirka s pletvijo le dva mernika perdobila, ali bi ga ne dala zela Ilirija ſaj 400,000 polovnikov vezh?

‚Slednji rasumni kmetovavez ſposna, de shitna pletev more veliko sdati, in ſe bogato plazhati. Kar na njivi plevel shivesha pojé, tega shito ne dobi; to je vender gola reſniza. Vezh ko jih is ene ſklede jé, mènj na eniga pride. Plevel, ko njivo preráſe, shito duſhi in mori; ko ſe pa s plevelam vun vershe in pokonzha, ne more vezh shitnim koreninizam potrebniga shivesha kratiti; shito ſe srezhi, to je, pride bolj na dan in ſe bolj ſponaſha. Dalej je preprizhana reſniza, de ſlednji semeljſki ſad bolj shivo in zhverſto raſe, ko ſe v pravim zhaſu semlja okolj njega sruſhi ali srahlja, de srak (luft), gorkota in mokrota loshej do korenin pride. Ko bi ſe tedaj shita, poſebno kjer ſo mozhno plevelne, enkrat ali ſhe zló dvakrat v pravim zhaſu, to je, preden v kolenza gredo, — oplele, bi snalo to per 10 mernikih eniga, dva, ali ſhe zló tri mernike pervrezhi. Kolikajn shita vezh! vſe pred 40 létmi ſim v ozhitnih novizah bral, de v nekterih Angleſhkih krajih ſo shita po trikrat opleli, in to s saupanjam, de bi jim toliko vezh pervergle in delo povernile. Na eni njivi ſe sna 5 ali 10, pa tudi 20, ja ſhe zló 30 polovnikov perdelati.

Poleg shegna boshjiga je vſe na tem leshezhe, kako ſe gnoji in kako ſe vſe druge dela ſtorijo.

M. Vertovz.

Urno, kaj je noviga?

(Is Vipave nam piſhejo): „Vina bomo letaſ, zhe vſe prav po ſrézhi pojde, komaj komaj pol toliko pridelali, kakor vláni. Terte niſo v enakim zhaſu zvetéle in tergalo ſe bo zhes vſo navado morebiti komaj v sazhetku méſza kosaperſka. Vino vlanſkiga pridelka je vezhji dél prodano; kar ga je ſhe, ga, zhe ravno malo sdaj po njem popraſhujejo, vunder drago dershé, ker ſe bo, zhe ne pred terganjam, pa po terganju, s velikim dobizhkam lahko prodalo.“

Popravik.

V liſtu 9. numere pod ſtavkam: kmetijſka ſhola, v nar poſlednji verſti ſe je per natiſnenju beſeda ſkasila; nameſt sveſtili beri sverſtili.

Shitni kup.	U Ljubljani 2. kimoveza. fl.	kr.	U Krajnu 28. velikiga ſerpana. fl.	kr.
1 mirnik Pſhenize domazhe	1	23	1	23
1 „ „ banaſhke	1	24	1	23
1 „ Turſhize . . .	—	—	1	1
1 „ Sorſhize . . .	—	—	1	10
1 „ Ershi	—	54	—	59
1 „ Jezhmena . . .	—	52	—	53
1 „ Proſa	—	57	1	3
1 „ Ajde	—	57	1	4
1 „ Ovſa	—	37	—	36

V Ljubljani. Natiſnil in saloshil Joshef Blasnik.